

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

9

Številka: 172-01/17-3/ EPA 1899-VII
Ljubljana, 15. 5. 2017

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je, na podlagi 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) in drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 - ZFDO-F), oblikovala naslednje

P o r o č i l o

**k Letnemu poročilu Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije
za leto 2016**

Komisija Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je na 73. seji 11. 5. 2017 obravnavala Letno poročilo Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije za leto 2016, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije.

Komisija se je **seznanila** s poročilom, ki ga ponovno ocenjuje kot kvalitetno in informativno.

Komisija ugotavlja, da je Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju: ZPIZ) v letu 2016 dosegel in presegel večino načrtovanih ciljev ter posloval likvidno (z zakonsko zahtevanimi izravnanimi prihodki in odhodki v višini 5.035.177.061 evrov). Komisija prav tako izraža zadovoljstvo, da se nekateri pozitivni trendi na področju pokojninskega zavarovanja, ki jih je bilo možno zaznati že preteklo leto (npr. za 4,7 odstotne točke višji prihodki od prispevkov za socialno varnost, med drugim tudi iz naslova februarja 2015 uvedene obveze plačila prispevkov za začasno in občasno delo dijakov in študentov; nižja rast povprečnega števila uživalcev starostne pokojnine (povečanje zgolj za 0,8 %, kar je najnižja rast v zadnjih 20 letih)), nadaljujejo in, zlasti kar se tiče vzdržnosti pokojninske blagajne, nakazujejo na uspešno uvedene ukrepe v preteklih letih.

Komisija je bila seznanjena, da se je v letu 2016 ZPIZ še vedno soočal s povečano aktivnostjo na področju reševanja zahtevkov, zaradi v 2015 izdane Odločbe Ustavnega

sodišča RS št. U-I-239/14-10 z dne 26. 3. 2015, v zvezi z delnicami za notranji odkup, kljub temu pa je uspel realizirati za 4 odstotke več zadev v zvezi z uveljavljanjem pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja na I. stopnji kot preteklo leto.

Kot posebej pomembno področje ZPIZ izpostavlja gmotni položaj upokojencev in s tem povezano usklajevanje pokojnin, ki je bilo v 2016 izvedeno v višini 1,1 odstotka, kar pa še vedno ni izničilo negativnih učinkov zgolj delnih usklajevanj ali ne-usklajevanj pokojnin v preteklih petih letih. Komisija je bila ob tem seznanjena tudi s številnimi aktivnostmi Sveta zavoda ZPIZ, ki redno razpravlja o pomembnih vprašanjih za nadaljnji razvoj pokojninskega sistema in s svojimi odločitvami velikokrat skuša pozitivno vplivati na izboljšanje gmotnega položaja upokojencev (predlogi za (izredno) usklajevanje pokojnin; predlog zakonodajnih sprememb v zvezi z obveščanjem delodajalcev in zavarovancev glede neplačanih prispevkov za socialno varnost oz. neoddanih obrazcev REK, kot nadgradnjo določb 134. člena ZPIZ-2¹).

Zavod poroča tudi o uspešnem nadaljevanju prenove informacijsko-komunikacijske tehnologije, zlasti v zvezi z digitalizacijo poslovanja znotraj zavoda in pospešeno elektronicizacijo poslovanja v povezavi z drugimi organi ter strankami, kar že prinaša vidne prihranke glede materialnih stroškov (npr. zmanjšanje porabe papirja in stroškov za nakazila preko poštne dostave). Prvič od 2007 se je zavod tudi kadrovsko okrepil, z izvajanjem notranjih kontrol, revizije in internih izobraževanj pa skuša nenehno izboljševati kakovost dela.

Komisija je bila seznanjena z mnenjem Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki tudi letos ocenjuje, da je poročilo dobro in strokovno pripravljeno in da nudi dober vpogled v delovanje ZPIZ, kot tudi v stanje na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Ministrstvo ponovno poudarja dobro sodelovanje z ZPIZ tako pri pripravi zakonodaje kot na drugih področjih. Kot pozitivno ocenjuje tudi vsakoletno nadgradnjo in izpopolnjevanje vsebine poročila, ki posledično ponuja celovit pregled podatkov v zvezi s sistemom pokojninskega in invalidskega zavarovanja in dobro podlago za odločitve glede uvajanja določenih sistemskih sprememb.

Komisija se je seznanila tudi s stališčem Mladinskega sveta Slovenije, ki izraža pripravljenost mladih na vključevanje v vse procese odločanja o sedanjem in prihodnjem delovanju pokojninskega sistema, saj se mladi čedalje bolj zavedajo pomena dobro delujočega pokojninskega sistema, tudi na podlagi plačevanja prispevkov iz naslova začasnega dela dijakov in študentov. Mladinski svet se zavzema z medgeneracijsko sodelovanje in solidarnost v sistemu ter izraža pripravljenost vključevanja v pogovore o prihodnosti pokojninskega sistema. Pri tem kot predlog navaja vključitev mladih v svet ZPIZ, kar bi omogočilo njihovo aktivno sodelovanje pri pomembnih odločitvah v zvezi s pokojninskim sistemom, prav tako pa tudi okrepilo zaupanje mladih v obstoječi pokojninski sistem. Predlog sta v razpravi podprla tako ZPIZ kot Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, podporo omenjenemu predlogu pa naj bi, kot pojasnjuje ministrstvo, že izrazili tudi socialni partnerji.

---

¹ V pokojninsko dobo štejejo tudi obdobja, v katerih je delodajalec obračunal prispevke za obvezno zavarovanje od zavarovančeve plače, vendar jih ni plačal v pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Tudi komisija se zaveda pomena medgeneracijskega sodelovanja za vzdržnost pokojninskega sistema, ob tem pa posebej izpostavlja velik pomen izobraževalnega sistema, trajanja študija, usmerjanja v izbiro poklicev, skladno s potrebami trga itd.

Komisija je kot vsako leto izrekla pohvale dobremu vodenju ZPIZ in izrazila zadovoljstvo nad pozitivnimi trendi, ki jih je ponovno moč zaznati iz poročila. Ob tem opozarja na še drugo plat sicer pozitivnega podatka o 2,7 odstotne točke višjih davčnih prihodkih v primerjavi z 2015, saj ima slednje pozitiven učinek zgolj na zmanjšanje deleža transference prihodkov, ki gredo v breme državnega proračuna, ne pa (tudi) na dvig pokojnin. Komisija zato predlaga razmislek o tem, da se namesto znižanja deleža transference prihodkov v primeru večjih prilivov iz naslova višjih vplačanih prispevkov za socialno varnost sredstva rajši nameni za izboljšanje gmotnega položaja upokojencev. Še zlasti bi bilo to nujno v primeru samskih upokojenk, ki se velikokrat soočajo s socialno stisko, ker prejete pokojnine ne zadoščajo za dostojno življenje, pa tudi drugih skupin upokojencev, ki prejemajo pokojnine, ki ne dosegajo praga revščine (617 evrov/mesec). Pri tem kot pomemben element, ki lahko vpliva na izboljšanje stanja pokojninske blagajne, izpostavlja še vedno veliko manevrskega prostora pri dosledni izterjavi davkov oziroma prispevkov za socialno varnost.

Komisija je izrecno pozvala k zagotovitvi dostojnih pokojnin za vse upokojence, kar pa po njenem mnenju na podlagi trenutnih relativno nizkih odstotkov za odmero pokojnine (npr. 57,25 % za moškega s 40 leti delovne dobe, kar v primeru odmere od najnižje pokojninske osnove pomeni 443,74 evra mesečno) in splošne nizke ravni plač v Sloveniji ni možno, zato poziva k premislekom o spremembah na omenjenih segmentih javnih politik.

Komisija se je ponovno seznanila tudi z aktivnostmi sindikatov v zvezi s priznavanjem pokojninske dobe brez dokupa, pridobljene s prostovoljno vključitvijo v obvezno pokojninsko zavarovanje pred letom 2013, na podlagi vplačil v prostovoljno pokojninsko zavarovanje (vložena presoja ustavnosti ZPIZ-2). Glede na odločitev Ustavnega sodišča, da v tem primeru javni interes v smislu zaščite javnih financ prevlada nad interesom posameznikov, sindikati napovedujejo nadaljnje ukrepanje z namenom zaščite pravic, v katere se je na podlagi določb ZPIZ-2 poseglo retrogradno, prav tako pa se vplačanih sredstev posameznikom ni vrnilo. V primeru, da drugače ne bo možno doseči popravilo nastale krivice, naj bi se v proceduro vložila zakonodajna novela, kar je komisija ob razpravah o tej problematiki že večkrat podprla.

Komisija opozarja, da je v zadnjem času spet možno zaznati aktivnosti posameznikov in zasebnih zavarovalnic, ki delujejo na področju dodatnega pokojninskega zavarovanja, v smeri destabilizacije prvega stebra in krepitve dodatnih pokojninskih zavarovanj, čemur komisija ostro nasprotuje. Posledično, kot vsa leta poprej, ponovno izreka podporo ohranitvi trdnih temeljev pokojninskega sistema, na podlagi dodatne krepitve prvega stebra in načela solidarnosti, kar vedno znova poudarja in zagovarja tudi ZPIZ.

Komisija je v povezavi z navedenim, tako kot ob obravnavi lanskoletnega poročila ZPIZ, ponovno opozorila na pomembno vlogo medijev pri objektivnem prikazovanju stanja pokojninskega sistema, ki bi s poročanjem o zaznanih pozitivnih trendih, ki na žalost velikokrat ostanejo spregledani, lahko v veliki meri pozitivno vplivali na zaupanje ljudi v obstoječi sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Komisija zato predlaga

vodstvu ZPIZ, da samo bolj aktivno pristopi k informiranju splošne javnosti o pozitivnih rezultatih v preteklih letih uvedenih ukrepov in podatkih, ki potrjujejo stabilnost pokojninske blagajne. Ne samo z namenom uravnoteženja informacij v medijskem in širšem prostoru, ampak zlasti zaradi nujnosti povrnitve oziroma okrepitev zaupanja mladih in tudi vseh drugih zavarovancev v sistem pokojninskega zavarovanja.

Komisija se je ponovno dotaknila tudi vprašanja urejanja invalidskega zavarovanja, na katero opozarja že več let zapored, ter delovanja invalidskih komisij (zavračanje pravic ljudem, ki bi do njih očitno bili upravičeni), tudi v povezavi z zagotavljanjem poklicne rehabilitacije. Sistem invalidskega zavarovanja bi po mnenju komisije čim prej potreboval korenite spremembe, saj je zastarel in ne nudi ustrezne zaščite zavarovancem, s čimer se strinjata tudi ZPIZ in pristojno ministrstvo. Slednje pojasnjuje, da se je v okviru razprav o Beli knjigi o pokojninah že pripravilo smernice sprememb omenjenega sistema, a da se zaradi trenutne neusklajenosti s predstavniki delovnih invalidov uvedbe omenjenih sprememb ne predvideva pred letom 2019. V zvezi z delovanjem invalidskih komisij pa ZPIZ pojasnjuje, da se v okviru zavoda zavedajo težav na tem področju ter da se zavzemajo za vzpostavitev enotnega izvedenskega organa, a da za to še ni ustrezne podpore ključnih deležnikov (zlasti Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije), ter da je za delovanje v invalidskih komisijah zaradi prenizkega plačila težko pridobiti dobre zdravnike.

Komisija je ponovno pozvala k čimprejšnji implementaciji določb 427. člena ZPIZ-2 v zvezi z demografskim skladom ter razpravljala o nujnosti pravočasnega pristopa k pripravi nadaljnjih sistemskih sprememb pokojninskega zavarovanja, po zgledu drugih držav, ki se takšnih sprememb lotevajo na podlagi več-letnih priprav (npr. Nemčija 7 let).

* * *

Za poročevalko je bila določena članica komisije mag. Darija Kuzmanič Korva.

Sekretarka komisije
Nuša Zupanec, l.r.

Predsednik komisije
mag. Peter Požun, l.r.